

Základní informace

Veš dětská (*Pediculus capitis*) je bezkřídlý parazitický hmyz, který žije pouze ve vlasech lidí, nejčastěji dětí ve věku 6-15 let. Nelze ji přenést na zvířata, podobně jako zvířecí druhy nejsou přenosné na člověka. Zavšivenosti se odborně říká pedikulóza. Veš dětská není přenašečem žádných choroboplodných zárodků. Nedospělé i dospělé vši se živí sáním krve. Délka jejich těla se pohybuje mezi 2-3,5 mm. Vši mají 3 páry nohou, jsou opatřené silnými drápy, jimiž se pevně přidržují vlasů. Samička klade vajíčka, zvaná hnidy, která přilepuje pevným tmelem na vlasy, těsně u pokožky. Vajíčka vši (nazývaná hnidy) jsou asi 0,8 mm dlouhá. Z hnid se již za 7 dní vylíhnou larvy vši (odborně nazývané nymfy), které začínají ihned bodat a sát krev. Čerstvě vylíhlé larvy vši jsou světle zbarvené a jen asi 1 mm dlouhé, a proto se snadno přehlédnou.

Celý jejich vývoj proběhne za 17-25 dní, samičky se dožívají 3-5 týdnů a během života naklade každá z nich 50-150 vajíček. Jestliže včas nepodnikneme potřebná opatření, jsou vlasy v krátké době plné vši a hnid.

Spolehlivým důkazem zavšivenosti je nálezy živých vši při vyčesávání (nejlépe hustým hřebenem „všiváčkem“) nebo při prohlídkách vlasů. Hnidy se vyskytují nejčastěji na vlasech za ušima. Jestliže je délka vlasu mezi přilepenou hnidou a pokožkou větší než 1 cm, jsou hnidy s největší pravděpodobností mrtvé, nebo již vylíhlé. Bělavé hnidy, necelý 1 mm dlouhé, lze najít nejčastěji na vlasech rostoucích za ušima. Rovněž lezoucí vši se zdržují na vlasech těsně u pokožky.

Jak se veš dětská přenáší a projevuje?

K přenosu vši dochází při těsném kontaktu s napadenou osobou, nejčastěji mezi příslušníky rodiny, mezi sourozenci, spolužáky ve škole nebo při letních a zimních rekreačních pobytech dětí. Přítomnost vši se projevuje nadměrným svěděním hlavy. Někdy bývá nápadnějším příznakem lechtání, způsobené prolézáním vši mezi vlasy, nejčastěji po večerním ulehnutí do postele. Napadené děti bývají neklidné, trvale nevyspalé, ve škole nepozorné. Veš dětská v našich podmínkách nepřenáší žádné původce infekčních onemocnění ani nepůsobí jiné objektivní potíže. Zavšivenost je především problém společenský.

Jak se lze vši dětské zbavit?

Spolehlivým důkazem zavšivenosti je nálezy živých vši při vyčesávání (nejlépe hustým hřebenem „všiváčkem“) nebo při prohlídkách vlasů. Při tom dítě skloní hlavu nad umývadlo nebo bílý papír, velikosti asi 50 x 50 cm, rozložený na stole. Hřeben táhneme ve vlasech směrem od temene hlavy dopředu, opatrně, avšak těsně při pokožce. Vyčesané vši padají na papír nebo zůstávají na hřebeni. Jestliže žádné vši nevyčeseme a nejsou přítomny ani hnidy je to nejspolehlivější důkaz, že dítě není zavšiveno. Vyčesávání musí trvat 3 až 5 min. Vyčesané

vši musíme usmrtit zamáčknutím nebo postříkáním odvšivovacím přípravkem. V umývadle můžeme jednoduše spláchnout. Jinak mohou vlézt zpět do vlasů. Jediným možným preventivním opatřením proti vši dětské jsou časté a důkladné prohlídky vlasů a v případě nálezu vši neodkladné odvšivení. Veš dětská vzdoruje všem běžným hygienickým úkonům, jako je běžné česání a mytí vlasů. K jejich odstranění je nutné používat přípravky k tomu určené, nejlépe po doporučení dětského lékaře nebo lékárníka. Cenově nejdostupnější je TOPVET Pedicap OL 100ml dětský vlasový olej. Cenově dostupný je i Prenox, který je účinný i na hnidy. V každém případě je vhodné prostředky na odvšivení použít opakovaně za cca 7 dní. Zatím neexistuje žádný přípravek, který by z vlasů odstranil hnidy. Ty je možné zčásti vyčesat hustým a vlhkým hřebenem a zbytek je nutno stáhnout z vlasů ručně. Zásahy proti vši dětské se snadněji a účinněji provádějí na vlasech kratších a upravených. V nich také přítomnost vši dříve zjistíme. Při výskytu vši v rodině s více dětmi je vhodné provést zásah proti vším současně u všech sourozenců, prohlídce se nutně musí podrobit i dospělé osoby. V domácnosti je nutné ošetřit veškeré textilie, s kterými postižené osoby přišly do styku (ložní prádlo, čepice, čalouněný nábytek). Odvšivit napadené děti je povinností rodičů.

V případě výskytu pedikulózy (ale i jiných infekčních onemocnění) ve škole je naprosto nezbytná spolupráce s rodiči (zákonnými zástupci) všech dětí. Učitelé sami nemohou dětem hlavy plošně kontrolovat, aby nerozšířili pedikulózu na další děti, ale mají informovat co nejdříve po zjištění nákazy jak rodiče daného dítěte, tak rodiče ostatních žáků. Zbavit děti vši je povinností rodičů, nikoliv školy a jejich pedagogických pracovníků.

Povinnosti rodičů:

- okamžitě nahlásit třídnímu učiteli a vedení školy výskyt vši, či hnid u dítěte
- zabezpečit takové ošetření hlavy dítěte, aby byly odstraněny jak vši, tak hnidy
- dítě může nastoupit do školy až po splnění předchozího bodu